ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ

ਬਨਾਮ

ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ (ਡੀ) ਐਲਆਰਐਸ ਦੁਆਰਾ। ਅਤੇ ਹੋਰ

(2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 8411)

19 ਅਕਤੂਬਰ, 2023

[ਹਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ", ਜੇ.ਜੇ.]

ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ: ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ:

ਆਯੋਜਤ:

ਪ੍ਰਤੀ ਹਰਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ *ਅਬ ਇਨੀਸ਼ਿਓ* ਰੱਦ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀਮਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਧੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਮੰਗੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 10, 21, 38, 39, ਅਤੇ 41]

ਪ੍ਰਤੀ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ: ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੈਰ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਰ-ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਐਕਵਾਇਰ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ

ਲਈ ਵੀ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ - ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ। [ਪਾਰਾ 51 ਅਤੇ 64]

ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

- ਧੁਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1968) 3 SCR 662

- ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ (1964) 2 SCR 273

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

- ਭੋਲਾ ਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਜਿਲਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1973) 2 SCC 59

- ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ (1995) 4 SCC 229

- ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਵ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ABP ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 2021 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 552

- ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ H.P ਰਾਜ (2020) 2 SCC 569

- ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 5 SCC 365: [2003] 3 SCR 351

- ਸੁਖ ਦੱਤ ਰਾਤ ਬਨਾਮ H.P ਰਾਜ (2022) 7 SCC 508

- ਡੀ.ਬੀ. ਬਸਨੇਟ ਬਨਾਮ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਗੰਗਟੋਕ, ਸਿੱਕਮ (2020) 4 SCC 572

- ਜਗਨ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਲੁਧਿਆਣਾ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 1144

- ਐਮ.ਪੀ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਫ (1992) 2 SCC 168

- ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੁਗਰਾ ਹੁਮਾਯੂੰ ਮਿਰਜ਼ਾ (2010) 8 SCC 726

- ਦੇਵਾਜੀ ਵੀ. ਗਣਪਤਲਾਲ, ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 560

- ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਦਰੇਗੁਲਾ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਜਗਨਨਾਥ ਰਾਓ ਪੰਤੁਲੂ ਬਹਾਦੁਰ ਗਰੂ ਬਨਾਮ। A.P., (1969) 3 SCC 71 ਦਾ ਰਾਜ

- ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬੁਚੀ ਰੈਡੀ (2008) 4 SCC 594

- ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਾਰੀਆ (1996) 7 SCC 218

- ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 3 SCC 66

- ਮੁੰਬਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰੀਜੈਂਸੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਐਂਡ ਹੋਟਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2010) 7 SCC 417

- ਨਾਗਪੁਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਵਿਠਲ ਰਾਓ (1973) 1 SCC 500

- ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਪਦਮਾਨੰਦ, ਏਆਈਆਰ 1980 ਰਾਜ 176

- ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ (2010) 1 SCC 512 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

- ਸੰਯੁਕਤ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਮੈਕਗ੍ਰਾਥ 341 US 123 (1951) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

- ਨਮਿਤਾ ਵਾਹੀ, ਸੁਜੀਤ ਚੌਧਰੀ, ਮਾਧਵ ਖੋਸਲਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੂ ਮਹਿਤਾ (ਐਡੀਜ਼), *ਦਿ ਆਕਸਫੋਰਡ ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਆਫ਼ ਦਾ ਇੰਡੀਅਨ ਕਾਸਟਿਟਿਊਸ਼ਨ* (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2016) ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ"

- ਪ੍ਰੀਤੀ ਸੰਪਤ, "ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" (2013) 48 ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 40

- ਊਸ਼ਾ ਰਾਮਨਾਥਨ, ਲਾਇਲਾ ਮਹਿਤਾ (ਐਡੀ.) ਵਿੱਚ "ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ", *ਵਿਕਾਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ: ਹਾਸ਼ੀਏ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ (ਸੇਜ 2009)

- ਦੇਬਜਾਨੀ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, "ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ" (2015) 50 ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 45

- ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ, "ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ" (ਲਾਅ ਕੌਮ ਨੰ. 10, 1977)

- ਸੰਭਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਆਦਿ।

- "ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ" (ਆਕਸਫੈਮ 2020)

- ਨਮਿਤਾ ਵਾਹੀ, ਅੰਕਿਤ ਭਾਟੀਆ ਆਦਿ, "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ 1950-2016" (ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਰਿਸਰਚ 2017) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

- ਜੂਲੀਅਸ ਐਲ. ਸੈਕਮੈਨ, ਰਸਲ ਡੀ. ਵੈਨ ਬਰੰਟ, ਨਿਕੋਲਸ ਆਨ ਐਮੀਨੈਂਟ ਡੋਮੇਨ, ਵੋਲ. 1 (ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਮੈਥਿਊ ਬੈਂਡਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1959), § 1.11

- ਟੌਮ ਐਲਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2000), 172 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

-"ਨਿਆਂ ਸਰਵੇਖਣ 2015-16 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ" (ਦਕਸ਼, ਮਈ 2016) <https://dakshindia.org/wp-content/uploads/2016/05/Daksh-access-to-justice-survey.pdf> ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ 19 ਸਤੰਬਰ 2023 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ.

- ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2003) 5 SCC 365: [2003] 3 SCR 351

- ਭੋਲਾ ਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਜਿਲਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1973) 2 SCC 59

- ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 3 SCC 66: [2013] 1 SCR 853

- ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਪਾਸਵਾਨ AIR 1954 SC 340: [1955] SCR 117

- ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਛੇਹਰਟਾ (1979) 3 SCC 83

- ਧੁਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1968) 3 SCR 662

- ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ (1964) 2 SCR 273

- ਨਵਾਬਖਾਨ ਅੱਬਾਸਖਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1974) 2 SCC 121: [1974] 3 SCR 427

- ਭਾਰਤੀ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2018) 6 SCC 162: [2018] 3 SCR 137

- ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬੁਚੀ ਰੈਡੀ (2008) 4 SCC 594: [2008] 5 SCR 331

- ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 4 SCC 229: [1995] 3 SCR 857

- ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਕਰਾਰੀਆ (1996) 7 SCC 218: [1995] 4 Suppl. SCR 774

- ਟੀ. ਅਰਿਵਨੰਦਮ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਵੀ. ਸਤਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1977) 4 SCC 467: [1978] 1 SCR 742

- ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਵ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਏ.ਬੀ.ਪੀ.

ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 2021 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 552; ਪਿਆਰੇਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੁਭੇਂਦਰ ਪਿਲਾਨੀਆ (2019) 3 SCC 692: [2019] 1 SCR 717; ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਬੜੌਦਾ ਬਨਾਮ ਮੋਤੀ ਬਾਈ (1985) 1 SCC 475: [1985] 2 SCR 784 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2014 ਦਾ 8411

2004 ਦੇ SBCRSA ਨੰਬਰ 114 ਵਿੱਚ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 12.01.2010 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਰੁਣੇਸ਼ਵਰ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਚੌਰਵੇਦੀ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਜੀਵ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਸ੍ਰ. ਅਚਲ ਸਿੰਘ ਬੁਲੇ, ਨਿਖਿਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਖੰਡੇਲਵਾਲ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਟੋਲੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਰੀਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.

ਤੱਥੀ ਪਿਛੋਕੜ

1. ਇੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ 2004 ਦੀ ਐਸਬੀ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 114 ਵਿੱਚ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਫਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੁਆਰਾ 12.1.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

2. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 03/04 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 2-4 ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਕਾਨੇਰ ਕਸਬੇ 'ਚ 3 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ 'ਚ ਖਰੀਦੀ। ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 2.3.1970 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਢਾਈ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 16.3.1970 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੱਧਾ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਲਾਲ ਖਾਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2 ਤੋਂ 4 ਤਿੰਨ ਵਿੱਘੇ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਖੱਤੇਦਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 211/81 ਅਤੇ 239/83 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1, ਅਰਥਾਤ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ

'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਨੇ 11.11.2002 ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਭੰਵਰਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 26.2.1998 (ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. 2243/95) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ 9.6.1998 ਤੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4, 2.3.1970 ਅਤੇ 16.3.1970 ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ 3 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1, ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 294/82 ਵਾਲੀ 24 ਵਿੱਘੇ 12 ਬਿਸਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਖੱਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2 ਤੋਂ 4, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 3 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ।

3. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ:

(i) ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੈਰਾ 1, 1(a), 1(b) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧੀਨ ਹਨ। 2 ਤੋਂ 4?

(ii) ਕੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਦੋ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1?

(iii) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. ਮੁਦਈ ਦਾ 9, ਕੀ ਮੁਦਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

(iv) ਕੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ: 115 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 294/83 ਵਾਲੀ 24 ਬਿਘੇ 12 ਬਿਸਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ?

(v) ਰਾਹਤ(ਜ਼)?

4. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀ. ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਬੀਕਾਨੇਰ, ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 284/83 ਵਿੱਚ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਲਈ 1 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਦਾ 2 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਬਕਾਇਆ 2 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ, ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 1970 ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਛਲੇ ਮਾਲਕ (ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ) ਦਾ ਨਾਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਲਕੀਅਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਸੀ।

5. ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬੀਕਾਨੇਰ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, 16.4.2004 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਬਜ਼ੇ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈ ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ 10.6.1988 ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ

ਸੁਧਾਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 1 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਲਈ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਉਦੇਸ਼ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਦਈ ਨੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ/ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਇਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 10.6.1988 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੁਦਈ (ਜੋ 10.6.1988 ਤੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ) ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਐਕਵਾਇਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਝਗੜਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸੀ। 1. ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, 23.2.2004 ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਪੈਰਾ ਨੰ. ਮੁਦਈ ਦੇ 1(a) ਅਤੇ 1(b) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1, ਅਰਥਾਤ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ, ਨੇ ਅਪੀਲ ਡਿਕਰੀ ਨੰ. 30/04 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 16.4.2004 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1, ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4, ਸੂਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਾਈਟਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ 2 ਤੋਂ 4। ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ। 2 ਤੋਂ 4, ਨੇ ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਕਰਕੇ ਵੈਧ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1.

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1959 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "1959 ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਉਪ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। -ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 53 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਅਤੇ 53 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਕੰਮੀ. ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 1 ਨੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅੰਤਮ, ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, 1 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀ. ਬੇਨਤੀਆਂ.

8. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰੁਣੇਸ਼ਵਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਿਤੀ 22.8.1974 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਨੋਟਿਸ ਮੂਲ ਖੱਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨੋਟਿਸ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਬਾਰੇ ਘੁੰਮਣ ਜਾਂ ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ 'ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(3) ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 23 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ 21.4.1997 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ[^1]; ਭੋਲਾ ਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ[^2])। ਤੀਸਰਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲੀਆ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 90-ਏ ਅਧੀਨ 'ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ' ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955") ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ

ਇੰਦਰਾਜ਼ 8A ਅਤੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ 23C ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਪਟਵਾਰੀ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਨੂੰ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(2) ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [^3] ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰੂਪ ਨੇ ਧੁਲਾਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [^4] (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਧੁਲਾਬਾਈ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ[^5] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। .

10. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ: a) ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲੀ ਖੱਟੇਦਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਕੀ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ? b) ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ? c) ਕੀ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ?

ਡੀ. ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ

i) ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਆਂ

11. ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਡਿਸਪੋਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਨਤਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕਵਾਇਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 300ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

12. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, *ਸੁਖ ਦੱਤ ਰਾਤ ਬਨਾਮ H.P[^6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1700 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉੱਚ ਹੱਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

13. ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ [ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਤਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978], ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ।

14. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ 1700 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਹੈ, ਏਨਟਰਿਕ ਬਨਾਮ ਕੈਰਿਗਟਨ 1765 EWHC (KB) J98: 95 ER 807] ਵਿੱਚ ਕਿੰਗਜ਼ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ . H.P. [ਵਜ਼ੀਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ H.P. ਦਾ ਰਾਜ, (1955) 1 SCR 408: AIR 1954 SC 415]। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਬੈਂਡਵਿਡਥ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਰਾਜ ਦੀ ਅਕਸਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉੱਚ

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ.

15. ਜਦੋਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਉੱਚ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼' [^7] ਲਈ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਘੀਆਂ ਡੋਮੇਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸੰਪੱਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ[^8]। ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਹੈ[^9]। *ਇਕਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਪੋਲੀਟਿਕਲ ਵੀਕਲੀ*[^10] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, "ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕ, ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਲੈਂਸ ਤੋਂ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੈਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ: *ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ* (1958)[^11], ਜੋ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਜਾਂਚ। ਇਸ (ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ) ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਰੇ ਸਭਿਅਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਜੀਹ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਠੋਸ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ

ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਉਂ ਐਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ii) ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ

14. ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਾਰਟਰ, ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ (ICESCR), ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ (ICCPR), ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਪੱਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, “ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।” ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਫਤ, ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਸਹਿਮਤੀ (FPIC) ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 10, 11, 19, 28, ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਫ.ਪੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ, ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸੰਪੱਤੀ ਲੈਣ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਫਪੀਆਈਸੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ [^12] ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1984 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਪਰ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸਆਈਏ) ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ 2013 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ "ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼" ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। . ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ।

15. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਰਿਸਰਚ[^13] ਦੇ ਭੂਮੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਲਾਭ ਹੈ। 1950 ਅਤੇ 2016 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਲ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲਗਭਗ 1269 ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

“ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਧਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਰੋਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1950 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਣਰਾਜ ਬਣਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹਿੱਸਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ. ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ” [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]।

16. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। *ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ H.P. [^14] ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

“12.2. ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚਤਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ (ਤੁਕਾਰਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ।]) ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 300-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ। ਧਾਰਾ 300-ਏ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਧਾਰਾ [ਕੇ ਟੀ. ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [ਕੇ.ਟੀ. ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2011) 9 SCC 1: (2011) 4 SCC (Civ) 414]]।

12.3. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

17. ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਇਸ ਲਈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1950 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਣਰਾਜ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ. ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]।

16. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਪੀ.[^14] ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

“12.2. ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚਤਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ (ਤੁਕਾਰਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ।]) ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 300-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ। ਧਾਰਾ 300-ਏ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਧਾਰਾ [ਕੇ ਟੀ. ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [ਕੇ.ਟੀ. ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2011) 9 SCC 1: (2011) 4 SCC (Civ) 414]]।

12.3. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

17. ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਇਸ ਲਈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

18. 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਚ ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ

ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਯਾਨੀ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਸਲ ਖੱਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸਲ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਖੱਟੇਦਾਰ 10.1.1990 ਤੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਲ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ। ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1972 ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ 10.6.1998 ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਡਿਸਪੋਜ਼ਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਕੁਝ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬਾਰੇ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਵੱਲ ਹੋਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

20. M.P. ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਫੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"8. … ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਹਰਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ

ਨੋਟਿਸ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼' ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼' 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ 'ਇਲਾਕੇ' ਬਾਰੇ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਨਾਲ। ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ 'ਇੱਛੁਕ' ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਚਿਤਤਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਕਥਿਤ 'ਜਨਤਕ ਮਕਸਦ' ਵੀ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

21. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਤਰਕਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੱਚੀ 3 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

22. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭੋਲਾ ਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਜਿਲਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਫਸਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰੁਣੇਸ਼ਵਰ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਭੋਲਾ ਸ਼ੰਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4, ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁੱਦੇ (i) ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਈ. ਸੰਭਾਲਯੋਗਤਾ

1) ਧਾਰਾ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

23. ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੁਣ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ *ਧੁਲਾਬਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਐਮ. ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"(1) ਜਿੱਥੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੱਟੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਵਲ

ਅਦਾਲਤ. ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਦਖਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਪਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਾਅ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(7) ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।" [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

24. ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੁਗਰਾ ਹੁਮਾਯੂੰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰੀਖਣ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ. ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"12. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੁਚੱਜਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ।"

ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕੇਗੀ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ

ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

25. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਧੁਲਾਬਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਅੰਤਮ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧੂਲਾਬਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

26. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧੁਲਾਬਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਆਓ ਹੁਣ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਸਨ। 1955 ਐਕਟ. ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ।" ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 1, ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ, ਛੋਟੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਅਰੰਭ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5(35) ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5(43) ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ III ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ IV ਡਿਵੋਲਿਊਸ਼ਨ,

ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ, ਐਕਸਚੇਂਜ, ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਸਮਰਪਣ, ਤਿਆਗ, ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਅਤੇ 208, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"207. ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮੰਨਣਯੋਗ- (1) ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (2) ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ- ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

208. ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ- ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 (1908 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ V) ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਸਿਵਾਏ: (ਏ) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਸੰਗਤਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ, (ਬੀ) ਸਿਰਫ਼ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਅਤੇ (c) ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ”

27. ਆਉ ਹੁਣ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ 3 ਵਿੱਘੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ। ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੋਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 208 ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

28. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਾਲਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1, ਅਰਥਾਤ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ "ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ" ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ* ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ:

"7. ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ, ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਦਖਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਉਪਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਨੂੰਨ ਨੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੋਰਮ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਅੰਤਿਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ”

29. ਧੁਲਾਬਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ।

ii) ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ

30. ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟੈਸਟ ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬੁਚੀ ਰੈਡੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

“13.1. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਰਲ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੀ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13.2. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਉਪਾਅ ਕਬਜੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ

ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਕਬਜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਬਜੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਲ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

13.3. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹੱਕ ਜਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲੇ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੀ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।"

31. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4, ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2.3.1970 ਅਤੇ 16.3.1970 ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁੱਲ 3 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਮੁਦਈ ਲਈ ਸਿਰਲੇਖ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਹੁਕਮ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

32. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਰੀਆ, ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰੈਂਡੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ, ਕਿ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

'ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ' ਸੀ, ਜੋ ਭੂਮੀ ਮਾਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 90-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ' ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ, 1956. ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 207 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 8A ਅਤੇ ਐਂਟਰੀ 23C ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਲਪ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਢੁਕਵਾਂ ਫੋਰਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਵਾਬਦਾਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਫੋਰਮ

ਇੱਥੇ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧੁਲਾਬਾਈ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੂਟ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਹੈ।

iii) ਰਾਜ ਦੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

33. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਾਰਨ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ. ਮੁੰਬਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰੀਜੈਂਸੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਐਂਡ ਹੋਟਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ²⁵ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> "15. ਇੱਕ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ' ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ

ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁਦ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ 'ਉਚਿਤ ਧਿਰ' ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜੋ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ/ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ।

34. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ, ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਸੀ। *ਨਾਗਪੁਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਵਿਠਲ ਰਾਓ²⁶** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੀ ਨਿਰੀਖਣ

ਇਹ ਕੇਸ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਐਕਵਾਇਰ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੈ।" ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਅਰਥਾਤ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਪਦਮਾਨੰਦ ²⁷ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ, 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

> "15. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਅਧਿਕਾਰਤ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1953 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਭਾਗ।

35.

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ, ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਵ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ABP ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ²⁸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ "ਤਬਾਦਲਾਯੋਗ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ" ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਵੈਧ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(3) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1976 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਕਥਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਡ ਡਰਾਫਟ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਲੇਖ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ, ਯਾਨੀ, ਟਰੱਸਟ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

36. ਇਸ ਸਮੇਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ²⁹ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਈਏ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ

ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਝੂਠੇ, ਫਜ਼ੂਲ, ਘਿਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਏ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ, ਐਕਵਾਇਰ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਢੁਕਵੀਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

> "5. ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਫਜ਼ੂਲ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵਾਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੁਨਾਫਾਖੋਰੀ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾਲ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਛਤਾਵਾ ਜਾਂ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਂ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਿਸਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਹਾਲੀ / ਬਹਾਲੀ। ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਠੋਰ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ”

6. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਡਲ ਜਾਂ ਆਦਰਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ

ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠੇ, ਫਜ਼ੂਲ, ਉਲਝਣ ਵਾਲੇ, ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ (ਪਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ) ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

37. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

38.ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਟੇਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਦਾ ਨੰ. (iii) ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐੱਫ. ਸਿੱਟਾ

39. ਹੁਣ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਵੀ ਡੇਟਾ³⁰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਿਵਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪੈਂਡੈਂਸੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਕਸਰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀਮਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗਾ ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ.

40. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਸੋਸੀਏਟ ਜਸਟਿਸ, ਵਿਲੀਅਮ ਓ. ਡਗਲਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ *ਜੁਆਇੰਟ ਐਂਟੀ-ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਮੈਕਗ੍ਰਾਥ*<sup>31</sup ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। >, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

> "ਇਹ ਵਿਧੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਪੈਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਖਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਪਾਲਣਾ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਰਾਬਰ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇਗਾ।

41. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਹਟਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

42 ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਵਿਆਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਾਕੀ ਬਚੀ 2 ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚਾਹੁਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

43. ਅਪੀਲ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੱਥ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

1. ਮੈਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ¹ ਮਿਤੀ 12.01 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ, ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ। 2010, ਐਸ.ਬੀ. 2004 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 114। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ.

ਅਪੀਲ

2. ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ² ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ⁴ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ³ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪੀਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੂਟ

4. ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ⁵ ਨੇ 23.4.1997 ਨੂੰ ਅਰਬਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਬੀਕਾਨੇਰ⁶, ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2), ਕਨ੍ਹਈਆ ਲਾਲ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3), ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਰਾਮ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 4) ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ

ਹੋਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ⁷।

ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ

5. ਮੁਦਈ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ:

(a) ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, 3 ਵਿੱਘੇ ਦੀ ਮਾਪਦੰਡ, ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 2 ਤੋਂ 4⁸ ਮਿਤੀ 02.03.1970 ਅਤੇ 16.03.1970 ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ;

(ਬੀ) ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚੋਂ, ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 294/83 ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੇ 1 ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ NOC ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ< sup>9</sup> 23.07.1971 ਨੂੰ;

(c) ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ 23.4.1997 ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ 1894 ਦੇ ਐਕਟ¹⁰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 1959 ਐਕਟ¹¹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4 ਨੂੰ।

ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ¹² ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਕੇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ:

- ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 239/83 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਭੰਵਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 211/81 ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੈਨਰਾਇਣ ਵਿਕਾਸ ਕਲੋਨੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ;

- ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ¹³;

- ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ;

- ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

- ਮੁਦਈ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਜ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ

7. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 11.11.2002 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਧਿਆ ਮੁਦਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.02.1998 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ.2243/95 (ਭੰਵਰਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ), ਟਰੱਸਟ ਨੇ 10.06.1998 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁਕਮ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 02.03.1970 ਅਤੇ 16.03.1970 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਕੁੱਲ 24 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ 12 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 294/83 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਐਕਵਾਇਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 07.08.2002 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 2 ਵਿੱਘੇ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਦਰਜ ਕਾਰਜਕਾਲ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

9. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਵਿੱਘੇ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਉਸ 1 ਵਿੱਘੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਬਚੀ 2 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 1970 ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਮਾਂਬੰਦੀ (ਯਾਨੀ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ) ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਖੱਟੇਦਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਖਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 (2) ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਲ 1985 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਹਿਣਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਲੰਘਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1 ਵਿੱਘੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ

10. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਸ਼ਕ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 1 ਵਿੱਘੇ ਦੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਿਆ।

11. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਲ 1972 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ

ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 1 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਈ ਦਾ ਨਾਮ ਖੱਟੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ (ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4) ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 10.06.1998 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

12. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 02.03.1970 ਅਤੇ 16.03.1970 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 09.06.1972 ਨੂੰ. ਫਿਰ ਵੀ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ, ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਵੈਧ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 10.06.1998 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਣਾਇਆ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ

13. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ: (ਏ) ਹੁਕਮ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ;

(ਬੀ) ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ; ਅਤੇ (c) ਮੁਦਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸੀ।

14. ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬੇਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

15. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਐਕਵਾਇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬੇਕਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

16. ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਟਰੱਸਟ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

17. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰੁਣੇਸ਼ਵਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ, ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ-ਅਪੀਲੈਂਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਜ ਸਵਰੂਪ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 1959 ਐਕਟ ਦਾ ਚੈਪਟਰ VII ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੋਝ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣਾ ਜਾਂ ਸੌਂਪਣਾ। ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 53 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਰੇਗੀ। ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

19. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀ, ਇਸਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 53, 54, 55, 56, 57, 58, ਅਤੇ 59 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1959 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਹਿਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਰੇ ਜ਼ਬਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਵਿੱਘੇ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਵਿੱਘੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1955 ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

20. 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਖੱਟੇਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ, ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। , ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਪਾਲਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

21. ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ:

(i) ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ;

(ii) ਭੋਲਾ ਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

(iii) ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ;

(iv) ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਪਾਸਵਾਨ; ਅਤੇ

(v) ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਛੇਹਰਟਾ।

ਜਵਾਬਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ

22. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ, ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ

ਕੋਈ ਡੀਮਡ ਵੈਸਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧੁਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਵਿਰੋਧੀ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

1. ਕੀ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬੇਕਾਰ?

2. ਕੀ, ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਯੋਗ ਹੈ?

3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੀ 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 (2) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?

ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮੁਦਾ ਨੰਬਰ (i) — ਕੀ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ?

25. ਮੁੱਦੇ ਨੰ. 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ. (i), ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਐਕਟ ਅਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਅਤੇ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ "ਸਮਾਨਤ ਹਮਲੇ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਰ, ਨਵਾਬਖਾਨ ਅੱਬਾਸਖਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਭਾਰਤੀ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਖਾਲੀਪਣ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ, ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਹਮਲੇ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। 1959 ਐਕਟ ਦਾ ਅਧਿਆਇ VII ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 52 ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਉਹੀ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"52. ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕਵਾਇਰ-

(1) ਜਿੱਥੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਏਗਾ। ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(3) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਕਾਰਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। (4) ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗੀ। (5) ਜਿੱਥੇ ਉਪਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਰਾਜ

ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ। (6) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। (7) ਜਿੱਥੇ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਟ੍ਰਸਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 53 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 27. 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕਵਾਇਰ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ. 28. 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

29. 1959 ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 55 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"55. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ। - ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ।"

30. ਧਾਰਾ 56 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

31. ਧਾਰਾ 57 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

32. ਸੈਕਸ਼ਨ 58 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

33. ਸੈਕਸ਼ਨ 59 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਉਸ ਅਧਿਆਏ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਫੀਤਾ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲਾ ਜੱਜ।

34. ਸੈਕਸ਼ਨ 60 ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

35. 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ VII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮਾਤਰਾ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

36. ਹੁਣ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ।

37. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਸ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

38. ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧੂਲਾਭਾਈ ਅਤੇ ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

39. ਧੂਲਾਭਾਈ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 301 ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਥੋਪਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਥੋਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ:

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਦਖਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਪਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੇਠ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਕਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਕੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਾਅ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(3) ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

(4) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਵਿੱਚ ਰਿਫੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਾ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ।

(6) ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ, ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ।
ਅੰਤਮ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਖਾਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂਚ ਹੈ।

(7) ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
40. ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਡਿੱਗਿਆ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਟਰਮੀਨਲ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ/ਉਗਰਾਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। . ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:
“7. ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ, ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਬੇਦਖਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਨੂੰਨ ਨੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੋਰਮ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਧੂਲਾਭਾਈ ਅਤੇ ਫਰਮ ਸੇਠ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਕਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

42. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਮੰਨ ਕੇ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

43. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(a) 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰਿੰਗ ਬਾਡੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਅ) ਇਹ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ 'ਤੇ 52(2) ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(c) ਇਹ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ/ਖਟੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(d) ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ: ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 114, ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਈ)); ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

44. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਰਜ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

45. ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1972 ਵਿੱਚ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 1974 ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4 ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 4, ਸਾਲ 1970 ਦੇ ਸੇਲ-ਡੀਡਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ

ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ।

46. ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 10.02.1993 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 30.10.1997 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1966 ਦੀ ਧਾਰਾ 28(2) ਅਤੇ 28(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ, 1964 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 127, 128, ਅਤੇ 129 ਨੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ

47. ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਕਿ ਮਾਲਕਾਂ/ਕਬਜ਼ਿਆਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਰੱਖਿਆ:

“12. ਵਿੰਕੀ ਦਿਲਾਵਰੀ ਬਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ [(1996) 11 ਐਸਸੀਸੀ 644] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਕਾਰਡ-ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਐਕਵਾਇਰ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੁਪਤਾ

[(1997) 6 ਐਸਸੀਸੀ 207] ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 214, ਪੈਰਾ 8):

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਾਂਗ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਿੰਕੀ ਦਿਲਾਵਰੀ ਬਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ [(1996) 11 SCC 644] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ਼-ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਸਨ, ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ਼-ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ/ਕਬਜੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਰੋਵਿੰਗ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਜੇ ਤੱਕ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ-ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਵਜੋਂ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ, ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ

ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਕਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਥਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ-ਆਫ-ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੋਵਿੰਗ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਹੋਵੇ। ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗੀ। (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

48. ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹੈ, ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਵਿੰਗ ਜਾਂਚ ਕਰਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸਲ ਮਾਲਕ, ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ, ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

49. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਸੋਧੇ

ਹੋਏ ਮੁਦਈ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੈਰਾ 1(b) ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚਣ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਘੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟਵਾਰੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ NOC ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਐਨਓਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਰਾਜ/ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਘੇ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

50. ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਐਨਓਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਦਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛੱਡ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਿੱਘਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

51. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 114 ਦੇ ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ: (ਏ) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ/ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਨਿਰਧਾਰਤ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਹੂਜਾ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(2) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਦਾ ਨੰ. (i) ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁਦਾ ਨੰ. (ii) - ਕੀ, ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਅਤੇ, ਉਹ ਵੀ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਮਨਮਾਨੇ ਯੋਗ ਹੈ?

52. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ?

53. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਟਰੱਸਟ (ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ. ਜਦੋਂ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟਰੱਸਟ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਧਾਰਾ

52 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਰੇ ਜ਼ਬਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।

54. ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬੁਚੀ ਰੈਡੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“13. ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਦੋਂ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

13.1. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਰਲ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੀ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13.2. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਉਪਾਅ ਹੈ ਕਬਜੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਲ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

13.3. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ. ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ

ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਲਾਉਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੁਕਸ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕੁਝ ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਉੱਤੇ ਬੱਦਲ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਈ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਹੁਕਮ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਕ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਬੱਦਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਨੰਗੇ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

55. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਪੱਖ ਨੰ. 1 (ਅਰਥਾਤ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ

ਧਾਰਾ 52(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨਾਥੁਲਾ ਸੁਧਾਕਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

56. ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ* ਵਿੱਚ, 13.02.1957 ਨੂੰ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ 27.03.1957 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 22.03.1957 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਈ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ 39 ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ। ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਐਡ-ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"3. … ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੂੰ 1984 ਦੇ ਐਕਟ 68 ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 6 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਸਟਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11ਏ ਹੁਣ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਅਸਥਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

57. ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਕਰਾਰੀਆ ਵਿੱਚ, ਐਕਵਾਇਰ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"2. … ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਨੁਮਾਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸਿੱਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਾਰਡ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 48 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ

ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ, ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਭਾਵ, ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਆਪਣੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਜਿਵੇਂ, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ) ਦੇ ਬਾਅਦ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 9 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4, ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 6, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਨੰਗੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਪੀੜਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਗ੍ਰਹਿਣ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਲੋਨੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਅਤੇ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ; *ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ* (ਸੁਪਰਾ); ਅਤੇ *ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਲੌਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ* (ਸੁਪਰਾ), ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੇਟੈਂਟ ਨੁਕਸ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਤੇ, 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਰਾਜ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾ-ਜੋੜਨ ਲਈ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸੀ.

ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਕ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿੱਥੇ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਬਾਰ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਰਾਜ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਇੱਕ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਚਲਾਕ ਡਰਾਫਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਰਤਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਨੁਚਿਤ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਵਿੱਚ ਟੀ. ਅਰਿਵੰਦਮ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਵੀ. ਸਤਪਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

“5……..ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਨਸਿਫ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ-ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਹੀਣ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ 7, ਨਿਯਮ 11 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ, ਜੇ ਚਲਾਕ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿਓ .....”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1999 ਦੇ ਰੀਪੀਲ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਸੀਲਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਰਵ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਏ.ਬੀ.ਪੀ. ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2021 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4448, 2018 ਦੇ SLP (C) ਨੰ. 29868 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, 05.08.2021 ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

“36…….ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਅਸਲ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਜਨੀਅਰਡ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ULCRA (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਰਾਜ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਰਾਜ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ 1959 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52(4) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 52(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ। . ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਕਸਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਚਾਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਗੰਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਮਾਮਲਾ ਨੰ. (ii) ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰ. (iii)- ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 207(2) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 207(2) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਸਨ। ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਜੋ 1955 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

1955 ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ।

1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(24) “ਜ਼ਮੀਨ” ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: “ਜ਼ਮੀਨ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਚਾਰਾਗਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਦੀਵਾਰ, ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਸਿੰਚਾਈ ਜਾਂ ਸਿੰਘਾਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਉਤਪਾਦ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਬਾਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ 3 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲੈ ਕੇ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫੀਸ, ਆਦਿ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਜਮਾਂਬੰਦੀ (ਅਰਥਾਤ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਝਗੜਾ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਵਾਦਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ 2 ਵਿੱਘੇ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"207. ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨਯੋਗ-

(1) ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ - ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 256 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"256. ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ - (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੋਈ ਉਪਾਅ , ਅਪੀਲ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਆਰੇਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੁਭੇਂਦਰ ਪਿਲਾਨੀਆ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੈਂਕ ਆਫ ਬੜੌਦਾ ਬਨਾਮ ਮੋਤੀ ਬਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 256 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207 ਦੀਵਾਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ।

1955 ਐਕਟ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਦਰਾਜ਼ 8A ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਂਟਰੀ 23-ਸੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਂਟਰੀ 5 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਖੁਦਕਸ਼ਤ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ, ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕੁਲੈਕਟਰ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ, ਜਾਂ ਘੁਸਪੈਠ

ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 89, 187, ਅਤੇ 183 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਐਂਟਰੀਆਂ 6, 23 ਅਤੇ 23-ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਘੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਵਿੱਘੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ (ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ), ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 5, 6, 23, ਅਤੇ 23-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 8A ਅਤੇ 23-C ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਸੀ। 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ 1955 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 256 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਦਾ ਨੰ. (iii) ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਵਾਇਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 256 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 207 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। . ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰਡਰ

ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਜਸਟਿਸ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਾਨਯੋਗ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਮਾਨਯੋਗ CJI ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate